

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**F. Ioannis Andreae Coppensteinii, Ordinis Prædicatorum
Theologi & Parochi Heidelbergæ Castigatio Apologiæ
Calvino-Catecheticæ**

Coppenstein, Johann Andreas

Moguntiaë, 1626

Ad Qvæst. CII. Est ne licitum iurare per Sanctos, aut alias creaturas?

urn:nbn:de:hbz:466:1-35247

arcam; idque in diuino cultu; neque tamen vt adorarentur: Item, Num. 21. serpentem æneum, vt aspectaretur in salutem corporis: Item, 3. Reg. 6. 7. in Salomonæo imagines Cherubim, boum, leonum. &c. Ergo non sunt simpliciter & absolute prohibita in cultu diuino.

Neque abstinuit Deum ab iis periculum idololatriæ, vel occasio: quia hanc non infert secum necessario sculprilium permissio in diuino cultu: ne enim inferret, iam ante cauerat isto, *Non habebis Deos alienos.* &c. Et isto, *Non adorabis ea, neq. coles.* Ergo cum hac caurela permissus est imaginum in ipso Dei cultu. Sol, luna, stellæ, &c. erant multis o. casio idololatriæ futura; non idcirco tamen ea Deus exclusit è numero creaturarum.

Deinde, Primæ tabulæ præcepta sunt de cultu diuino: Atqui ex hoc non est omne sculprile exclusum absolute; sed per accidens, scilicet, quatenus IESVM Adoraretur, fieretque adoratione idolum. Nam alioquin omne, vbique, & semper prohibitum foret sculprile: quod negant ipsi nobiscum aduersarij.

3. Accedit, quod eodem recidit: Nunquam censetur prohibitum lege, quod non aduersatur fini legis, vt est cultus solius, vniusque DEI in præceptis primæ tabulæ: at imago, non facta vt adoretur, non etiam legi aduersatur: ergo permissa est.

Rationis secundæ pars prior est vera; falsa altera: quia NVS QVAM prohibuit, vt iam docui; sed permisit.

Tertia item falsa est. Quia imago pia est ex se significatiua rei piæ; & de hac ipsa in genere, confuse licet, excitat spectatorem sui ad aliquã pietatem: Si que rei significatæ explicatio accesserit; iam tum altius in animum descendit res visa, quam audita; fecitque memoriam acutius.

Quarta de imaginibus sacris, falsa; vera de idolis: de quibus Scripturæ.

AD III. Minister vane captiosus est, facitque calumniam Bellarmino: cuius utrūque dictum verum, nec implicant contradictionem. Lique se ipso.

AD IV. S. Patres in locis culpant abu-

sum: nihil autem tam sanctum, quod non corruptelæ subiaceat: ergo omne Sanctum exterminandum? Non; sed corruptelæ semouenda. Deinde: quidam loquuntur de idolis geatium: alii de putantibus perfectam formam Dei, aut spirituum esse expressam iconem. *Conc.* vero *Eliberitanum* loquuntur de imaginibus Dei; & errore putantium factas iuxta Essentiam Dei: teste ipso Caluino.

AD V. Falsum est: nam contrarium probauimus supra in responsione. Epiphanius autem fuit ipse eximus imaginum cultor; scidit tamen illam accidentali quorundam errori medendo. Quasi vero gentilium instituta, dicta, facta fuissent omnia idololatrica; moraliter bona nulla. Nil obstat eandem eis rationem nobiscum fuisse. &c.

AD QVÆST. CII.

Estne licitum iurare per Sanctos, aut alias creaturas?

CALVINVS Instit. lib. 2. c. 8. §. 25. negat. MINISTER cum Catechesi item. Suadet 1. Quia legitimum iuramentum est inuocatio DEI, iuxta Deut. 6 & 10. 2. Cor. 1. 1er. 4. At soli Deo, non Sanctis, illa debetur.

2. Vetat Deus iurare per Deos alienos: Exo. 23. Ios. 23. &c. sed per se solum, vt vnicus cordium inspector; qualis Sanctorum est nullus.

3. Quia merum humani cerebri figmentum est, Sanctos mortuos scire res nostras; idque vel ex speculo Trinitatis, vel ex speciali reuelatione; vel ex Angelorum relatione.

4. Parochus, i. est aperte blasphemus in Deum, cū dicit: *Honos iste iuramenti non solum Deo competit, sed et Sanctis, vt amicus Dei.* Quia is honor intelligitur, quo asseritur Deus vnicus cordium inspector. 2. Contradictionem manifestè implicat: Si n. Deus est vnicus inspector cordium; ergo non etiam Sancti.

5. Dicent: Licet iurare per Sanctos, qui sunt amici Dei; ideoque non per Deos alienos. At ratio vetiti de Diis erat, quia non erant Di: at neq. Sancti sunt Di: ergo par ratio vetiti est.

6. Dicent: Iuramentum per Sanctos est simul per Deum. At De. vult per se solum iurari Matt. 6. *Nemo potest duobus Dominis seruire Viquequo,* Papistæ 1. Reg. 13. *claudicatis in utramque:* Si Dominus est Deus; iuratae pereum: si Sancti sunt Di, iurare per eos.

RESPON.

RESPONDEO. Per Sanctos iurare licet; pari modo, ac ratione; sicut eos invocare fas vt secundarios Mediatore, & saluo Dei, Christi- que honore; imo ad maiorem vtriusque glo- riam.

DICO AD I. Inuocatio debetur aliqua San- ctis: patet supra ad quest. 98.

AD II. & III. Sunt cordium inspectores in DEO reuelante; sciuntque res nostras, dicto- rum à ministro modorum vno, vel pluibus. patet supra, ad q. 94.

AD IV. Minister captiosus est, & in San- ctos, Diuosque iniurius. Iam dixi quatenus ho- nor iuramentum secundario Sanctis rite com- petat: non igitur blasphemauit. Nec contradi- ctionem implicanti: quia inspector cordium est DEUS per se: at Sancti subinde per Deum, & per accidens. Iam doce contradictionem, si possis.

AD V. Dispar ratio: Quia Dii gentili- um erant inimici DEO; Sancti vero sunt amici: Ho- norque Sanctorum est Dei.

AD VI. Seruire duobus Dominis inuicem aduersariis nemo potest: at potest subordinatis sibi in Monarchia; quod est eò cordatius; quò concordantius, procedere; non claudicare in vtramque; vt pueriliter insultat Minister.

AD QVÆST. CIII.

Quid precipit DEVS in Tertio (Quarto) præcepto?

MINISTER & Catechisus ex CALVINO, *Instit.* l. 2. c. 8 § 28. & *epist.* 51. & 278. conformia conso- ne tradunt.

1. Additio illa Parochi: *remotis peccatis*, n. l. erat o- pus: Quia peccatorum odium, fugamque nos magis docemus, quam aduersarij.

2. Deinde pro voce, *Schola*, tepoluit *Ecclesia Festa*. Si per ea intelligeret diem Dominicam, Natiuitatis, Resur. est. Ascensionis, Pentecostes, Precum & ieiunij. &c. non multum contradicemus: vt quorum etiam apud nos solennis est observatio: Non vi præ- cepti diuini, aut expressæ legis; sed ad ædificationem tantum Ecclesiæ, cum Christiana libertate.

3. Sed quia intelligit festa Papistica; quæ Ecclesia Rom. extra, & contra Dei Verbum Sanctis mortuis

instituit, ea merito repudiamus: quia omnia falso ni- tuntur fundamento. Falsum B. Mariam sine pecc. ori- ginali conceptam: ita Mel. Canus in *Theologicis* l. 7. c. 1. n. 2. Bern. *epist.* 174. Falsum, eam, velut Enoch; vel E- liam, in cælum sublatam. Falsum, in M. ssa præsens esse per substantialem panis & vini in Corpus & Sang. Christi conuersionem: vt *supra* q. 75.

4. Mortuis festa instituta sunt, quorum historiae a. poc. yphæ sunt: teste Cassandro Pontificio, in Consul. art. 21. c. 2. 3. *Quorum anima*, vt Augustinus ait, *cre- mantur in igne*.

5. Posito; omnia vero niti fundamento, repudi- anda sunt tamen & damnanda; quia per se manifestam idololatriam continent: cum Durandus in *Rationali* l. 4. c. 39. fateatur Festa soli Deo deberi.

6. Denique *Schola* in hoc præcepto continentur; neque Spongia Parochi vllatenus vox illa erat digna. Vbi enim præcipitur effectus, ibi & causæ præcipi- untur: sunt autem *Scholæ* causæ instrumentales, in quibus erudiantur iuuenes in doctrina pietatis & li- teris.

RESPONDEO. AD I. Excaluinizatione ea per opus erat; quin pluribus opus erat excal- uinizationis, ni molli brachio clementer vti sta- tuissem. En ita Catechismus: *vt à prauis actioni- bus vacem, Domino concedens, inserui* (remotis pec- catis) *vt per Spir. Sanctum in me suum opus faciat*. Causa insertionis est; quia Luthero- caluini- stæ fingunt, quod homo post iustificationem maneat peccator & iniustus, remaneantque peccata; non tamen imputentur. &c. Vide in *Luthero-calui. meo par.* 4. qq. 64. 69. inq; *Antichristo par.* 4. q. 38.

Deinde, ad illud, *Domino concedens*, addidisse me oportuit, *non passim à Deo necessitatus, sed cooperan- do eidem libere*: quia vtrumque pernegant Calui- nistæ.

NOTA autem quod minister veteratorie di- uerrat sensum additiunculæ meæ, *remotis pecca- tis*; & interpretetur de odio fugamque peccatorum futurorum; gloriaturque suos eam magis do- cere, quam aduersarij: Scilicet: Cum ego de patris peccatis remouendis loquar: nam ante- iam monuerit Catechismus, *vt à prauis actio- nibus vacem*, proinde ego tautologiam admittere caueri.

AD II. Minister sibi & Catechisi suæ ipse contradicit. Supra affirmat ambo, in hoc præcepto mandari Festa: hic negat: *non vi præ- cepti diuini*,

k

pti diuini,